

103

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 7 stycznia 2005 r.

w sprawie zwalczania wścieklizny

Na podstawie art. 61 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób i tryb zwalczania wścieklizny, zwanej dalej „chorobą”, w tym:

- 1) sposób i tryb postępowania przy:
 - a) podejrzeniu choroby,
 - b) stwierdzaniu choroby,
 - c) wygaszaniu ogniska choroby;
- 2) rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania;
- 3) środki stosowane przy zwalczaniu choroby;
- 4) sposób przeprowadzania czyszczenia i odkażania.

§ 2. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie tej choroby.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, obejmują:

- 1) przeprowadzenie dochodzenia epizootycznego;
- 2) przeprowadzenie badania klinicznego zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie oraz sekcję zwłok zwierzęcych, jeżeli jej przeprowadzenie jest konieczne;
- 3) pobranie próbek do badań diagnostycznych;
- 4) zabicie zwierzęcia wykazującego objawy choroby i pobranie próbek do badań diagnostycznych albo
- 5) niezwłoczne odosobnienie zwierzęcia podejrzanego o chorobę lub zakażenie z jednoczesnym określeniem czasu trwania tego odosobnienia w celu przeprowadzenia obserwacji.

3. Powiatowy lekarz weterynarii zabezpiecza, nakazuje i przesyła do laboratorium próbki, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4.

4. Rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, oraz spo-

sób ich pobierania i wysyłania są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

5. Powiatowy lekarz weterynarii po pobraniu próbek, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, nakazuje i nadzoruje unieszkodliwienie pozostałej części zwłok zwierzęcych, w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby.

6. Powiatowy lekarz weterynarii nakazuje niezwłoczne odosobnienie zwierzęcia podejrzanego o chorobę lub zakażenie, które mogło zakażać wirusem choroby człowieka, oraz:

- 1) nakazuje:
 - a) obserwację tego zwierzęcia trwającą 15 dni,
 - b) badania tego zwierzęcia w czasie trwania obserwacji;
- 2) zakazuje zabicia tego zwierzęcia do czasu zakończenia obserwacji.

7. Powiatowy lekarz weterynarii może przedłużyć okres obserwacji, o której mowa w ust. 6, do 21 dni w przypadku, gdy po 15 dniach obserwacji niemożliwe jest stwierdzenie lub wykluczenie choroby.

8. Powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza badanie, o którym mowa w ust. 6 pkt 1 lit. b, w pierwszym, piątym, dziesiątym i piętnastym dniu od dnia prawdopodobnego zakażenia człowieka wirusem choroby lub pogryzienia człowieka.

§ 3. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, na podstawie dochodzenia epizootycznego oraz przeprowadzonych badań, stwierdza wystąpienie choroby albo ją wyklucza oraz ustala, czy nie doszło do zakażenia człowieka wirusem choroby.

2. Powiatowy lekarz weterynarii niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego:

- 1) o zakażeniu człowieka wirusem choroby;
- 2) o przypadku, gdy stwierdzenie albo wykluczenie choroby u zwierzęcia, o którym mowa w § 2 ust. 6, jest niemożliwe.

§ 4. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia choroby:

- 1) wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem;
- 2) niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby;

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 134, poz. 1433).

3) wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

2. Powiatowy lekarz weterynarii w ognisku choroby:

1) nakazuje:

- a) niezwłoczne odosobnienie i obserwację zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie,
- b) zniszczenie po uprzednim zagotowaniu lub odkażeniu mleka pozyskanego od zwierząt gospodarskich chorych lub podejrzanych o zakażenie,
- c) zabicie zwierząt, które miały kontakt ze zwierzęciem chorym, jeżeli to konieczne,
- d) oczyszczenie, odkażenie albo zniszczenie przedmiotów, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę;

2) zakazuje:

- a) leczenia i kierowania do uboju zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie,
- b) przemieszczania zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę do gospodarstwa i z gospodarstwa, z wyjątkiem transportu bezpośrednio do rzeźni, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii;

3) sporządza listę osób, które miały kontakt ze zwierzęciem chorym lub podejrzanym o zakażenie, i niezwłocznie przekazuje ją do państwowego powiatowego inspektora sanitarnego;

4) może poddać szczepieniom interwencyjnym:

- a) pozostałe zwierzęta w stadzie,
 - b) zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę w gospodarstwie
- w którym stwierdzono chorobę.

§ 5. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby za wygaśnięte, jeżeli w tym ognisku:

1) wszystkie zwierzęta:

- a) chore lub zakażone padły albo zostały zabite, a ich zwłoki zostały unieszkodliwione w sposób wykluczający niebezpieczeństwo szerzenia się choroby, albo

b) z gatunków wrażliwych na chorobę poddano szczepieniu przeciwko chorobie, a od dnia ostatniej iniekcji szczepionki upłynęło 30 dni;

2) przeprowadzono odstrzały sanitarne lisów i dostarczono do badań laboratoryjnych zwłoki co najmniej 2 lisów, a wyniki tych badań nie potwierdziły choroby — w przypadku choroby zwierząt wolno żyjących;

3) przeprowadzono ostateczne oczyszczenie i odkażenie w sposób określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

2. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku gdy w ognisku choroby nie poddano szczepieniom przeciwko chorobie wszystkich zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę, uznaje ognisko choroby za wygaśnięte, jeżeli od dnia ostatecznego oczyszczenia i odkażenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, upłynęło:

1) 3 miesiące — w przypadku choroby:

- a) małych zwierząt gospodarskich, w tym świń, owiec lub kóz,
- b) zwierząt domowych, w tym psów lub kotów;

2) 6 miesięcy — w przypadku choroby:

- a) dużych zwierząt gospodarskich, w tym zwierząt jednokopytnych lub bydła,
- b) dużych zwierząt wolno żyjących, w tym niedźwiedzi, łosi, żubrów, jeleni i saren;

3) 30 dni — w przypadku choroby zwierząt wolno żyjących innych niż wymienione w pkt 2 lit. b, jeżeli ognisko choroby tych zwierząt wyznaczono poza osiedlami ludzkimi albo terenami rekreacyjnymi;

4) 3 miesiące — w przypadku choroby zwierząt wolno żyjących innych niż wymienione w pkt 2 lit. b, jeżeli ognisko choroby tych zwierząt wyznaczono na terenach osiedli ludzkich albo terenach rekreacyjnych.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *W. Olejniczak*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. (poz. 103)

Załącznik nr 1

RODZAJ PRÓBEK POBIERANYCH DO BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH ORAZ SPOSÓB ICH POBIERANIA I WYSYŁANIA

1. Do badań diagnostycznych pobiera się próbki następujących tkanek zwierząt zabitych lub padłych:

1) mózg albo

2) całą głowę — w przypadku małych zwierząt;

3) krew oraz żuchwę lisa — w przypadku badań kontrolnych przeprowadzanych po upływie miesiąca

od doustnego szczepienia przeciwko chorobie przeprowadzonego u lisów wolno żyjących.

2. Do badań diagnostycznych można pobrać, w uzasadnionych przypadkach, po odpowiednim zapakowaniu i zabezpieczeniu, zwłoki zwierzęce.

3. Każdą próbkę pakuje się i transportuje z zachowaniem szczególnych środków ostrożności.

4. Podczas pobierania próbek należy przestrzegać ogólnych przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

5. Miejsce, z którego są pobierane próbki:

1) nie powinno być odkażane, ze względu na możliwość inaktywowania wirusa choroby nawet przez nieznaczną ilość produktu biobójczego;

2) oczyszcza się lub płucze wodą bez detergentów i produktów biobójczych.

6. Probki pobiera się czystymi, jałowymi narzędziami, najlepiej jednorazowego użytku.

7. Każdą próbkę umieszcza się w mocnym, sterylnym, szklanym lub plastikowym pojemniku, zamkniętym szczelnym przykryciem zabezpieczającym przed wyciekami zawartości. Przykrycie zabezpiecza się wodoodporną taśmą samoprzylepną.

8. Powierzchnię zewnętrzną pojemnika po jego zamknięciu odkaża się, a następnie płucze się czystą wodą i osusza.

9. Każdy pojemnik zaopatruje się w etykietę zawierającą opis zwierzęcia i jego numer identyfikacyjny, rodzaj próbki, datę i miejsce jej pobrania, imię i nazwisko oraz adres posiadacza zwierzęcia.

10. Miejsce, o którym mowa w ust. 5, po pobraniu próbek oczyszcza się i odkaża, a pozostałe części

zwłok zwierzęcych usuwa się w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby.

11. Po zapakowaniu próbek, w sposób określony w ust. 7, umieszcza się je w kontenerze, mocnym kartonie lub drewnianym pudełku i transportuje do laboratorium w temperaturze 4 °C. Dopuszcza się transport zamrożonych próbek.

12. Do każdej przesyłanej próbki dołącza się dokument, w formie pisma przewodniego, zawierający następujące informacje:

1) imię i nazwisko oraz adres posiadacza zwierzęcia;

2) imię i nazwisko oraz adres i numer telefonu powiatowego lekarza weterynarii;

3) zakres i kierunek badań diagnostycznych;

4) gatunek zwierzęcia;

5) datę wystąpienia objawów klinicznych i ich opis;

6) opis stwierdzonych zmian sekcyjnych lub pośmiertnych;

7) miejsce znalezienia zwłok zwierzęcych — w przypadku zwierząt wolno żyjących;

8) okoliczności, w jakich zwłoki zwierzęce zostały znalezione;

9) czy doszło do zakażenia człowieka lub innych zwierząt wirusem choroby.

13. Na opakowaniu, o którym mowa w ust. 11, umieszcza się następujące napisy: *Materiał zakaźny! Nie otwierać podczas transportu! W sytuacjach szczególnych kontaktować się z* (podać imię i nazwisko, adres i telefon nadawcy albo wysyłającego powiatowego lekarza weterynarii, jego adres i telefon oraz nazwę i adres laboratorium).

14. Probki przesyła się niezwłocznie bezpośrednio do laboratorium. O przewidywanym terminie dostarczenia próbek powiadamia się to laboratorium.

Załącznik nr 2

SPOSÓB PRZEPROWADZANIA OCZYSZCZANIA I ODKAŻANIA PRZY CHOROBI

I. Środki ostrożności

1. Osoby wykonujące zabiegi oczyszczania i odkażania powinny:

1) być przeszkolone w zakresie obchodzenia się z preparatami używanymi do tych zabiegów, w tym, w zakresie przygotowywania ich roztworów;

2) być zaopatrzone w ochronne okulary lub maski, kombinezony oraz rękawice i buty gumowe.

2. Podczas wykonywania zabiegów oczyszczania i odkażania należy przestrzegać ogólnych przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

II. Oczyszczanie

1. Oczyszczanie polega na usunięciu zakażonego nawozu naturalnego i innych substancji mogących zawierać wirus choroby z pomieszczeń, w których były utrzymywane zwierzęta, pomieszczeń gospodarczych, magazynowych, wybiegów i otoczenia budynków, a następnie na ich unieszkodliwieniu.

2. Oczyszczanie przeprowadza się przy użyciu:

1) środków fizycznych — ręcznych narzędzi, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem;

2) produktów biobójczych określonych w przepisach o produktach biobójczych.

3. Oczyszczanie przeprowadza się w następującej kolejności:

- 1) wstępnie spryskuje się, po usunięciu zwierząt lub ich zwłok, miejsca przebywania tych zwierząt, produktem biobójczym o takim stężeniu, jakie jest stosowane podczas mycia i odkażania; produkt ten pozostawia się na odkażanej powierzchni przez co najmniej 24 godziny;
- 2) oczyszcza się sufit, a następnie ściany od góry w kierunku podłogi oraz okna i drzwi w pomieszczeniach, w których były utrzymywane zwierzęta;
- 3) oczyszcza się żłoby, koryta, drabiny i przegrody, a także sprzęt, przedmioty i narzędzia, które były używane przy wykonywaniu czynności związanych z utrzymywaniem zwierząt, oraz ubrania ochronne i obuwie osób wykonujących czynności związane z utrzymywaniem zwierząt;
- 4) oczyszcza się podłogę oraz ziemię na wybiegach;
- 5) zbiera się zanieczyszczenia stałe oraz nawóz naturalny i poddaje się unieszkodliwieniu;
- 6) spala się w miejscu wyznaczonym na terenie gospodarstwa drewniane przedmioty, w tym żłoby, koryta, przegrody i podłogi, jeżeli ich stan umożliwia skuteczne oczyszczenie i odkażenie.

III. Odkażanie

1. Odkażanie polegające na niszczeniu czynników chorobotwórczych obecnych w środowisku przeprowadza się przy użyciu:

- 1) środków fizycznych, w tym: przez spalenie sprzętów drewnianych, opalenie sprzętów metalowych, użycie gorącej wody lub pary wodnej;
- 2) produktów biobójczych dopuszczonych do obrotu na podstawie przepisów o produktach biobójczych;
- 3) środków biologicznych, zawierających bakterie nityfikacyjne, stosowanych do odkażania obornika i gnojowicy.

2. Odkażanie obornika przeprowadza się w następujący sposób:

- 1) na terenie gospodarstwa, w pobliżu pomieszczeń inwentarskich, na utwardzonym podłożu, w miarę nieprzepuszczalnym, wyznacza się miejsce na kopiec z obornikiem o szerokości 2 m;
- 2) dno kopca, po wyrównaniu, wykłada się folią, a następnie:
 - a) nakłada się na nią warstwę obornika niezakażonego, pochodzącego od koniowatych lub bydła,
 - b) układa się obornik zakażony w kształt stożka na wysokość nieprzekraczającą 1,5 m od powierzchni gruntu,
 - c) przykrywa się ściółką i warstwą ziemi o grubości co najmniej 20 cm,

d) polewa się produktem biobójczym i pozostawia się co najmniej na 42 dni.

3. Gnojówkę lub gnojowicę odkaża się w następujący sposób:

- 1) do zbiornika z gnojówką lub gnojowicą dodaje się produkt biobójczy;
- 2) miesza się produkt biobójczy z gnojówką lub gnojowicą;
- 3) pozostawia się zawartość zbiornika, po uprzednim jego zabezpieczeniu przed dostępem ludzi i zwierząt, na okres 45 dni.

4. W gospodarstwie, które wyznaczono jako ognisko choroby, jak również przed każdym wjazdem i wyjazdem, wejściem i wyjściem:

- 1) z i do gospodarstwa, w którym podejrzewa się wystąpienie choroby, oraz
- 2) z i do pomieszczeń dla zwierząt w tym gospodarstwie

— wykłada się maty nasyczone roztworem produktu biobójczego.

5. Maty, o których mowa w ust. 4, powinny być nasączone roztworem produktu biobójczego, w taki sposób, aby były wilgotne.

6. Wymiary mat, o których mowa w ust. 4, wynoszą:

- 1) długość powinna być nie mniejsza niż:
 - a) obwód największego koła pojazdu wjeżdżającego lub wyjeżdżającego — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
 - b) metr — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami i wyjściami;
- 2) szerokość powinna być nie mniejsza niż:
 - a) szerokość wjazdu lub wyjazdu — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
 - b) szerokość wejścia lub wyjścia — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami lub wyjściami.

7. Miejsce znalezienia zwłok zwierzęcych, w których stwierdzono chorobę, oraz jego najbliższe otoczenie oczyszcza się, odkaża i oznacza.

8. Osoby, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę oraz ze sprzętem używanym przy wykonywaniu czynności związanych z utrzymywaniem zwierząt, przed opuszczeniem miejsc przebywania zwierząt lub gospodarstwa oczyszczają i odkażają, przy użyciu produktów biobójczych, ręce, ubranie i obuwie.

9. Środki transportu oraz przedmioty, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę i pozostawały w ognisku tej choroby, przed opuszczeniem gospodarstwa oczyszcza się i odkaża przy użyciu produktów biobójczych.

10. Na poszczególnych etapach zwalczania choroby wykonuje się, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii:

- 1) odkażanie zapobiegawcze, przeprowadzane w celu ochrony zwierząt przed tą chorobą;
- 2) odkażanie bieżące, przeprowadzane w obecności zwierząt przy podejrzeniu lub stwierdzeniu tej choroby;
- 3) odkażanie wstępne, przeprowadzane po usunięciu zwierząt oraz zwłok zwierzęcych z ogniska choroby;
- 4) odkażanie ostateczne, przeprowadzane po ostatecznym oczyszczeniu, przed uznaniem ogniska tej choroby za wygasłe.

11. W ognisku choroby oraz w gospodarstwie, w którym podejrzewa się wystąpienie choroby, przeprowadza się 1—2 razy dziennie odkażanie bieżące przy użyciu produktu biobójczego.

12. Po usunięciu zwierząt lub zwłok zwierzęcych z ogniska choroby, przeprowadza się w miejscach przebywania zwierząt lub ich sekcji:

- 1) oczyszczanie — przy użyciu środków fizycznych;
- 2) odkażanie — przy użyciu produktu biobójczego.

13. Przed uznaniem ogniska choroby za wygasłe wykonuje się, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, ostateczne oczyszczanie i odkażanie.

14. Produkty biobójcze stosuje się w następujący sposób:

- 1) przy odkażaniu zapobiegawczym — 0,2—0,3 litra roztworu tego produktu na 1 m² powierzchni;
- 2) przy odkażaniu w środowisku zakażonym — co najmniej 0,5 litra roztworu tego produktu na 1 m² powierzchni.